

2018-10-25

Inledning

Motiv till att arbeta strategiskt med förorenade områden

Arbetet med förorenade områden är en viktig del av att uppfylla miljömålet Giftfri miljö. Länsstyrelserna arbetar enligt en övergripande nationell målsättning om att senast till år 2050 ska alla prioriterade förorenade områden vara åtgärdade.

Länsstyrelserna bedömer att det krävs ett mer strategiskt och aktivt arbete med förorenade områden och då *särskilt* med egeninitierad tillsyn av prioriterade förorenade områden för att kunna uppnå den övergripande målsättningen. Kommunerna har tillsynsansvar enligt miljöbalken för många av de prioriterade förorenade områdena och har därför en mycket viktig roll och ansvar i arbetet med att uppnå miljömålet. I många fall mäktas dock inte detta ansvar med till följd av en stor mängd händelsestyrd tillsyn som "tränger sig före i kön".

Det viktigaste motivet till ett mer strategiskt arbete med förorenade områden är således att förbättra förutsättningarna för att skifta fokus från det händelsestyrda till det planerade och därmed kunna agera i en viss riktning istället för att reagera på händelser och externa krav. Detta är avgörande för att medvetet kunna arbeta för ett uppfyllande av miljömålet.

Vidare innebär ett mer strategiskt och aktivt arbete att kunskapen om de prioriterade förorenade områdena ökar så att de kan åtgärdas i större utsträckning än idag.

Detta medför i sin tur att:

- människors hälsa och miljön skyddas från exponering och spridning av föroreningar,
- föroreningarna kan hanteras mer effektivt och hållbart i den fysiska planeringen,
- behovet av resurser och kompetens för arbetet tydliggörs för beslutsfattare.

Vägledningen ska fungera som ett stöd för en kommun att komma igång med och utveckla ett mer strategiskt arbete med förorenade områden.

Vägledningen fokuserar på en ökad egeninitierad tillsyn av prioriterade förorenade områden.

Vägledningens utgångspunkt är att stödja ett skifte av arbetssätt från reaktivt till aktivt.

Om vägledningen

Vägledningen visar på ett möjligt tillvägagångssätt för en kommun att komma igång med och utveckla ett mer strategiskt arbete med förorenade områden. Vägledningens fokus ligger tydligt på egeninitierad tillsyn av prioriterade förorenade områden.

Omfattningen av det strategiska arbetet ska alltid anpassas till kommunens förutsättningar och kunskapsläge. Detsamma gäller för vilka delar av kommunen som bör vara delaktiga i arbetet. En viktig nyckel till framgång är dock att det finns en god förankring och delaktighet från kommunens politiker och andra beslutsfattare.

En annan viktig nyckel är att se arbetet på lång sikt och inte som en engångsinsats där alla frågor ska hanteras till fullo omedelbart. Det viktigaste är att komma igång med det strategiska arbetet som sedan kan fördjupas och utvecklas vartefter kunskap och erfarenheter vinnas av kommunen.

Vägledningen utgår från en klickbar bild över hela processen varifrån olika stödmaterial kan nå enkelt. Uppstartsdelen (1A-C) är en manual för att beskriva läge, prioriteringsgrunder och förutsättningar, sätta mål och ta fram strategier.

Dessa sammanfattas och konkretiseras i en mall för handlingsplan (2). Mallen kan användas för att ta fram en handlingsplan som sedan kan användas som underlag för att besluta hur kommunen avser att arbeta med förorenade områden.

Därefter ges även förslag på hur behovsutredning för tillsyn (3) och tillsynsplan (4) kan tas fram och utformas. Den första cykeln sluts med en manual av hur uppföljning (5) kan göras för att kunna bidra med information till nästa cykel och därmed den fortsatta utvecklingen av arbetet.

Notera att annat arbete än egeninitierad tillsyn av prioriterade förorenade områden i stor utsträckning enbart beskrivs övergripande i vägledningen. Själva tillvägagångssättet och huvuddragen passar dock lika bra för annat arbete än tillsyn och arbetet som helhet vilket innebär att vägledningen kan användas som utgångspunkt för kommunens hela arbete med förorenade områden.

